

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
 Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
 Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:
VARJAS ENDRE.
 Laptulajdonos
 A SZATMÁR-RGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.
 Fályázati hirdetések egyszeri költsége 5 korona
 Nyilvánt. sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán

Psychagogia.

Szatmár, 1912. okt. 29.

(+) Platon nevezte így a szónoklatot.

Lélekvezetésnek.

Az ő idejének embere fölött a szónok volt az ur. Az agórán eltelt élet psychagogusai a rhetorok voltak. Jóra, rosszra, örületre és hősiességre vezethették e lélekformálók és irányítók a szerint, a mint Demosthenesek voltak, vagy szájas cserzővargák a Kleonok fájából.

És Platon genialis elnevezésének nagyszerű igazát ezerszázadok bizonyítják.

Az emberiség életének nagy hullámveréseit a psychagogia mozgatja. A római republica imponáló megmozdulásai Carthago felé, növekvő terjeszkedései az egész világ birtokbavévése után — a forum rostrumairól indulnak ki. Lángokat gyújt, vulkánokat olt el; Pompeiusokat, Caesarokat nevel és Catilinákat tipor el az orator Cicero. A psychagogia — ez a mérhetetlen hatalom — a tömegek lelkéből a legellentétebb kiáltásokat tudja kiváltani. Ma a Hosannát, holnap

a Feszítsd meg-et. Nincs olyan békljóba verő absolutismus, mint a psychagogia. Lehetetlenségek, vakmerő álomlátások valóságokká válnak, ha igazi orator izgat mellettök. Amiens-i Péter nemcsak Clermontot, a kis várost, viszi el vértben, páncélosan a Szentföldre, de egész Európát. És ugyanezt a népet ikonoklastává lehet tenni, a mely Krisztus templomait hányja szét a francia forradalomban. Bünbánó, mellét verő, ha Depaul Szt. Vinczét hallgatja és vérszomjas örjengő, mikor Robespierre beszél hozzá.

Érdekesekek a történelmi élethatalmas jelenetei ilyen megvilágításban.

Szentséges legendák hőse és sötét boszu kegyetlen vérengzője lesz a tömeg, ha Rákóczi, vagy ha Dózsa György hívja zászlaja alá. Főnséges magasságok szomjusága, vagy feketéllő örvények iszapja ragadja magával a szerint, hogy Brutus, vagy Antonius markol-e a lelkébe. Az Alföld csöndes, contemp-láló népe kaszákat egyenesít kardokká a czeplédi beszédre és mámoros áldozatkészség dörgi, mint egy ember, a „Megadjuk!“-ot Kos-

suth szavaira. A pozsonyi diéta „Moriatur!“-t kiált, a debreczeni országgyűlés detronizál.

— Ime a psychagogia az emberiség életében.

De talán a debreczeni trónfosztással be is fejeződött a szónoklat félelmetes hatalma. A psychék már nem az oratorot vallják imperatoruknak.

Nem mintha elveszett volna az élő szó varázsa, de már légiókat más tud toborozni. Ma is megvanak a lavina-görgésű emotiók az emberiség életében, de ezek meghullámoztatása egy új hatalom kezében van. Mert a psychagogia ki nem vész, csak ma már nem a szónoklat az.

A lelkek fölött való uralom, a viharesinálás és elcsitítása, a fanatizmus tüzének kigyujtása és a lelkesülésnek közömbösségbe vivése egy, a szónoklatnál is erősebben suggeráló, gigászi hatalom tulajdona.

Ez az új hatalom a sajtó. A psychagogia már nem a szónoklaté, de a sajtóé.

Szemünk előtt megy végbe a sajtó tüneményes hatalmu lélekformálása. Akár Szt. Agostont idéz-

Egy kis történelem a balkán háborúhoz.

A keleti kérdés.

Nagy Péter csár állítólag azt a végrendeletet hagyta volna utódaira, hogy a törököt, a „beteg embert“ ki kell szorítani Európából. E végrendeletnek ugyan az oknyomozó történelem szerint a későbbi idők ügyes koholmánya, de a XIX. század eseményei igazolják Oroszország e törekvését. S hogy mind ez ideig még nem sikerült, az valóban nem Oroszországon mult. Az európai diplomácia ugyanis mindig résen volt és mindig talált módot és eszközt arra, hogy az európai egyensúly érdekében határt szabjon az orosz kolosszus terjedési vágyának. Mindez természetesen tömérdek pénz- és véráldozatba került, nem egy véres háborúnak lévén okozója. A békekötések pedig, bár mindig hangsúlyozták az európai Törökország fennmaradásának szükségességét, mind jobban és jobban összeszorították az ottomán birodalom határait, s az orosz falánkság, ha jóllakásig nem is, de egy kis étvágyesillapítót mindig kapott. A „keleti kérdés“ elnevezés alatt ismert diplomáciai kemény dió tehát voltaképpen Oroszországnak ama törekvésében áll, hogy a balkáni keresztény népeket a maga érdekszférájába vonja; hogy a török kiszorításával esetleg egy balkáni szláv birodalom létesüljön orosz protektorátus alatt, aminek természetesen az európai diplomácia következetesen ellenáll s azt minden áron megakadályozni iparkodik. Nem egy fogas diplomata próbálta már a keleti kérdést megoldani, s

hogy mily sikerrel, azt a most dúló balkáni háboru eléggé igazolja. Egy bizonyos, hogy Nagy Péter álma, minden európai ellenakció daczára lassacsán valóra válik, vagyis a török valóban kiszorul Európából. Futólagos visszapillantás csupán a mult század eseményeire, amikor még az egész Balkán a törököt uralta, meggyőz bennünket e lehetőség bekövetkezéséről.

Az európai reakciós forradalmak hatása alatt a Balkán keresztény népei is forrongani kezdtek. Legelőször Szerbia mozdult meg és Cserni György alatt, — akit törökül Karagyorgye-nak hívtak — fellázadt a török uralom ellen. Szinte két évtizedig tartó háboruszkodás után végre török főhatóság alatt szabad fejedelemséggé alakulhatott.

Az 1812. évi bukaresti szerződésben Törökország elveszté Besszarábiát, a Pruth és Dnyeszter közti területet, melyet Oroszország foglalt el. Súlyosabb vereség érte a félholdat a görögök szabadságharcában, mely az 1827—29-i orosz-török háborura vezetett, s melyet a drinápolyi béke zárt be. E béke értelmében, melyet az 1830-i londoni konferencia is szentesített, Görögország a töröktől teljesen független állammak nyilvánított. Ekkor nyert autonómiát a két dunai fejedelemség, Moldva és Oláhország is. Ettől fogva már csak hűbéres tartomány volt Törökországnak — orosz protektorátus alatt. Végleg a krimi háboru után vesztette el Törökország a két fejedelemséget. Moldva és Oláhország 1856-ban megszabadult az orosz protektorátustól, 1858-ban a török fenhatóságtól is. A krimi

háboruban különben csak az európai hatalmak erélyes közbelépése mentette meg Törökországot a felosztás veszedelmétől, sőt valahára be is fogadta az európai nemzetek közé, s ezáltal körülbelül husz esztendőre biztosította az oroszok ellen. Könnyen végzetessé válhatott volna Törökországra nézve az 1875—77. mérkőzés Oroszországgal, mert a san-stefanoi béke Konstantinápolyon és környékén kívül a Balkánfélszigetből alig hagyott egyebet a szultánnak. A fenyegető angol osztrák-magyar-román-török szövetség sürgetésére a csár a hatalmak bírálata alá bocsátotta a san-stefanoi békét, melyet aztán a berlini konferencia következőleg módosított:

Románia, Szerbia és Montenegro függetlensége s mind a háromban minden valóság szabad gyakorlata biztosított. Bulgária önkormányzatot, keresztény kormányt nyert, de fejedelmét a szultán hűbéresének nyilvánította. A Balkán délkeleti lejtőjén Rumelia néven új török tartomány létesült, melynek szervezetét egy európai bizottság úgy állapította meg, hogy török fenhatóság alatt keresztény kormányzót nyert.

Bosznia és Hercegovina megszállásával és kormányzásával Ausztria-Magyarország bizott meg, a török birtokjogának elismerése mellett. E területek teljes elszakadása nem sokára bekövetkezett. Közben azonban az történt, hogy Görögország 1881-ben új követelésekkel állott elő azon a czimen, hogy az 1877-i háboruban passzivitásban maradt. Ekkor vesztette el Törökország Tesszalia és Epirus egy részét, miáltal Görögország terü-

helnök, mert mi is látunk cedrusokat, hatalmas, ivtartó oszlopokat, — a kiket az egyház leendő támasztékainak hittünk — összeroppanni, kettétörni a sajtó ellenállhatatlan psychagogiájára. Iskoláink, nevelőintézeteink tüzes ifjusága válik közömbössé, vagy ellenségévé éveken át tartott lélekcsizolás dacára, mihelyt a sajtó uralma alá kerül. Városok lesznek hitetlenekké, falvak közömbösekké, tanyák jámbor népe formálódik át érthetetlen gyorsasággal ez új psychagogia lebirhatatlan hódítása következtében.

Hát engedjük az agora szépséges propileumait lerombolni, örök kincseket sárba taposni, hit- és hazavesztő indulatokat megszületni azzal, hogy a demagogus Kleonok kezében hagyjuk a sajtót?

Nem kell-e, hogy a psychagogia forradalmi sansculotok helyett nemesen emberi lelkeket formáljon, a kik örök értékek harcossai legyenek?

— Ceterum censeo ...

A horvátországi katonai kormányzás ügyéről az utolsó napokban hallgat a sajtó. Szívvel kívánjuk, hogy ez az elhallgatás egyértelmű legyen a különös eszme teljes elejtésével. De amily erősen és melegen szeretnék a katonai kormányzás eszméjét eltemetni, annyira félünk annak feltámadásától. A sajtó hallgatása nem tudja eloszlatni aggodalmainkat. Az a tény, hogy ez a kombináció, ha mindjárt csak néhány napra is, de mégis felmerült, előreveti árnyékát a jövőben bekövetkező fejleményeknek. A trializmus, amelyhez nehéz lépés lett volna a katonai kormányzás behozatala Horvátországban, nem csupán néhány rajongónak az ábrándja, hanem igen széles körök és befolyásos tényezők komoly célja. Az összes délszlávok, szlovének, horvátok, dalmaták, kivétel nélkül valamennyien lelkes hívei és kitartó harcossai a monarchia délszláv államai egyesítésének. A különbség a trialisták között legfeljebb annyi, hogy némelyek közülök

tartózkodóbbak, félnébbek és óvatosabbak; mások ellenben nyíltan, vakmerően és brutálisan küzdenek Nagyhorvátországért. Azon már legtöbben tulvannak, hogy titkos össze-
jöveteleken szőjjék alkotmányellenes terveiket. Sustertie krajnai tartományfőnök, Bianchini dalmát képviselő és Stadler sarajevói érsek már feleslegesnek tartják a titkolózást; a legnagyobb nyilvánosság előtt követelik a dualizmus romjain, a délszláv tartományok — Horvátország, Bosznia, Dalmácia, Krajna és Istria — egyesítésével megalkotandó hármas monarchiát. A horvátok és szlovének ábrándos törekvése érthető. A nemzeti fejlődés káprázatos prespektívái fanatikká, minden joggal, történeti fejlődéssel szemben elvakulttá teszik a népeket. Kétszeresen áll ez olyan kulturailag elmaradott és nyers szenvedélyektől elvakított népeknél, mint a délszlávok. De az már érthetetlen, hogy egyes némszláv osztrák, sőt udvari körök rokonszenveznek a trializmus gondolatával. Akkora a naivitás eme körökben, hogy készpénznek veszik a délszlávoknak dinasztikus hűséget hazudozó piaci lármáját, és nem bírják észrevenni, hogy ez az analóg emlegetett dinasztikus hűség csak addig tart, amíg a dinasztia támogatására szükség van, de menten semmivé válik, mihelyt a szerb szomszéd, vagy a minden oroszok cájra nagyobb előnyökkel kecsegtet. Azt sem akarják belátni, hogy a monarchia keretein belül alakítandó egységes délszláv állam csak még erősebbé, még gyilkosabbá fojtogatóvá teszi a monarchiát körülvevő szláv gyűrűt s nem erőssége, hanem veszedelmes benső ellensége lesz Ausztria-Magyarországnak, mert az önálló délszláv királyságra mindenkor biztosabban számíthat Oroszország, mint mi. Ilyen elemi bölcsességig nem tudnak Bécsben felemelkedni. Ott a magyargyűlölet a legjobb tanácsadó, Magyarország letörése az első cél. Bécsben csak azt látják, hogy ha három államból fog majd állani a monarchia, akkor könnyű lesz elbánni a magyar nemzettel, mert ha másban nem is, de a magyar gyűlöletben mindig együtt lesz a délszláv királyság Ausztriával. — Bécsnek és a délszlávoknak együttes orvtámadását csak egy erős, a nemzet osztatlan bizalmára támaszkodó magyar kormány húsithatná meg. Ime, egy újabb nagyon komoly kategorikus imperatívus, amely a jelenlegi gerinctelen többség és elvtelen vezéreinek elsöprését követeli a közélet színteréről. Mert hogyan bizhatná a nemzet ilyen nehéz helyzetben sorsának

intézését, területi épségének megvédését Lukács Lászlóra, akiről tudva van, hogy a hatalom megtarthatásáért odaadná akár mennyibeli jussának megmaradt csekélyke töredékét is!

Adakozzunk a Sajtóalapra!

Agrárius törekvések.

Irta: id. EGÁN LAJOS.

E cím alatt jelent meg külön füzetben Bernáth István a magyar agráriusok kiváló vezérembere, boldogult Károlyi Sándornak, a kisemberek apostolának legméltóbb és hűségesebb tanítványának igen érdekes és tanulságos új munkája, melyet azért fontos figyelemmel elolvasni, mert az agrár mozgalom multja, jelene és jövőjének ismeretét vázolja, melyek milliók sorsának javítását célozzák és ezen törekvéseket a jobb jövő szempontjából minden választó polgárnak ismerni és támogatni kellene.

A nagyszabású és mély ismereteket eláruló tanulmány nem tetszik a merkantil tábornak, melynek egyik füzetes munkájában egy 23 éves segédtitkárka próbál ellene lándzsát törni, aki érvek és igazságok helyett a sárga földig leesepeli a tiszteletre méltó nagy és komoly munkát végző osztályt és annak tudós vezetőit; aki gorboma modorával és ferditésével csak kompromittálja azokat, akik ezért a munkájáért is fizetik.

Érdekesen vázolja Bernáth István az agrár törekvések történeti multját, azt az egyoldalú hiányos fejlődést, melybe a földművelő Magyarország majdnem tisztán az ipar és kereskedelem bősége és kizárólagos támogatás mellett jutott.

Rámutat arra az első bajra, melyet a jobbagyság hirtelen, előkészület nélkül történt felszabása a nagy és kisbirtokosnak okozott, midőn a pénzgazdaságnak, előtte még ismeretlen utjaira volt kénytelen áttérni, akkor, amikor szolid hitelintézetek nem álltak rendelkezésére.

Utána következett a nyugatnak majmolása, a gazdasági életnek industrializálása és commercializálása a mezőgazdaság érdekeinek elhanyagolásával; holott egy agrár országban a mezőgazdaság, mint legértékesebb és legrégebbi iparunk, megérdemli a tudomány

leileg megnagyobbodott. Az 1885-i filippopolisi forradalom után Kelet Rumelia Bulgáriával egyesült. Az 1897-i török görög háborúban Kréta szigete is elveszett Törökországra nézve, mert bár birtokjoga elismertett, de autonómiát nyert a hatalmak ellenőrzése mellett. Az 1908-i esztendő Törökországra nézve új veszteségeket hozott. Bosznia és Herzegovina Ausztria-Magyarországtól anektáltatott, Bulgária pedig a töröktől független királysággá alakult.

Könnyen észrevehető tehát, hogy a török idővel egészen kiszorul Európából. Ez idő szerint még a Szandzsák, Thraczia, Macedonia és Albánia van birtokában. Ezek a tartományok is önkormányzat után áhítoznak. Eddigi tapasztalataink alapján bizonyosra vehetjük, hogy az autonómiát rövidesen a teljes elszakadás fogja követni. A most folyó balkán háborúnak épen az kölcsönöz érdekességét, hogy vajjon a balkáni négyes szövetség tisztán és egyedül a tartományok autonómiájáért fogott-e fegyvert, avagy talán némi területváltozást is remélnek. Ezt mindenesetre a jövő van hivatva eldönteni.

Ezek után nem lesz érdektelen, ha a balkán államok rövid történelmi fejlődését megismerjük. Románia 1857-ben egyesült Moldvával személyes unióban. Ezt kifogásolták azonban a hatalmak és olyan alkotmányt javasoltak, hogy mindkét fejedelemségnek külön fejedelme, külön önkormányzata, külön nemzeti képviselőháza legyen. E törekvésekkel szemben a két ország népe az unió mellett foglalt állást és pedig a személyes unió mellett és kivítva, hogy Cuza Sándor ezredet 1859. január havában Moldva, február 5-én Oláhország

is fejedelmének választotta. Cuza Sándor I. Sándor János néven foglalta el a fejedelmi trónt, s ekként a két fejedelemséget előbb személyes, majd 1862-ben realis unióban egyesítette.

I. Sándor Jánost 1866-ban Hohenzollern Károly váltotta fel, ki 1881-ben felvette a királyi címet és I. Károly néven a mai napig uralkodik. Uralkodása alatt ugy államiság, mint közigazdaság és műveltség tekintében sokat fejlődött az ország.

Görögország függetlenségének kivívása után hozzáállott államiságának szervezéséhez. Kezdetben Kapedistria János kormányozta az országot, de az a szándéka, hogy magát Görögország királyává akarta koronáztatni, sok belviszálykodásnak lett okozója. Ekkor az európai hatalmak belátták, hogy a görög nép képtelen arra, hogy önmagát kormányozza és elhatározták, hogy királysággá teszik az országot. Sok huza-vona után 1832-ben Ottó bajor herceget ültették Görögország trónjára, aki I. Ottó néven első uralkodója lett a fiatal királyságnak. Ottó nem felelt meg a beléje helyezett reményeknek és sohasem tudott népszerűsége szert tenni. 1862-ben egy fölkelés alkalmával elűzték és I. György néven egy dán herceget választottak királyukká, ki mai napig uralkodik. Az ország fejlődik. Athén 1835-ben ismét a görögök fővárosa, 1837-ben az athéni egyetem a görögök tudományosság központja lett. Amire Perandros és Hero császár óta annyian gondoltak, 1893-ban elkészült a korinthosi csatorna és pedig a magyar Türr István és Gerster Béla tervei szerint. Az ország területe 65 ezer km. négyzet, lakóinak

száma két és fél millió; hadereje 82,000 ember 390 ágyúval; tengeri hadereje 57 hajóból áll.

Bulgária 1879-ben alkotmányos örökös fejedelemség lett. Első uralkodó fejedelme Battenberg Sándor lett, ki a berlini konferencia ellenére 1885-ben Kelet-Ruméliát megszállta és Bolgárországhoz csatolta. Törökországot és a hatalmakat megnyugtatóván, a Rumelia némely részét követelve Szerbiát egy kéthetes háborúban megverte. Az unió megalapítóját, a szlívnicai győzött azonban orosz-ellenes törekvései miatt az oroszbarát ellenzék lemondásra kényszerítette és az oroszellenes herceg Koburg Ferdinánd magyar honvédtuszárhadnagyot hívta meg fejedelemnek. Az 1908. év október hó 5-én kikiáltott királyságot minden állam elismerte. Az ország területe 96000 km. négyzetben; lakóinak száma négy millió. Hadereje hábcru esetén 280,000 ember 720 ágyúval. Hadi hajóinak száma 32.

Szerbia 1804-ben kiáltotta ki függetlenségét orosz protektoratus alatt, melytől a III. párisi béke szabadította meg. Első fejedelmét Karagyorgyét Obrenovics Milos ölette meg. Ez a Milos volt az oly kegyetlenül kiirtott Obrenovics család az őse, mig Karagyorgye a mai szerb uralkodóháznak, a Karagyorgyevicsoknak az őse. Obrenovics Milost zsarnoksága miatt 1836-ban lemondatták; öregebbik fia, Milán csak egy hónapig uralkodott; a fiatalabbat, Mihályt 1842-ben elkergették. Most Karagyorgyevics Sándor vette át az uralkodást, ki 1848-49-ben Ausztriát a szerb fölkeléssel támogatta Magyarországot ellen. Osztrák barátsága miatt

haladásával együtt a legmesszebb menő, legkomolyabb támogatást, mert ilyen országban a mezőgazdaságnak fontossága döntő befolyással bír; annak modern jogi szervezése és megfelelő védelme jogosan követelhető.

Például a vámtarifák úgy voltak megszerkesztve, hogy az olosó külföldi nyers terményekhez vám nélkül is hozzá juthasson az ipar és kereskedelem; ez pedig a gazdasági életnek helytelen irányítását, a nemzeti életnek békóba verését jelentette, mert a magyar kereskedelem sok körülménynél fogva Ausztria befolyása alatt állt, annak fennlétéből Ausztria húzta a hasznát. Ez az irányzat megásta a magyar mezőgazdaság sirját és koczára tette a nemzet politikai létét.

Nagy Britaniát utánozták a kereskedelem szabadsága: a vámok megszüntetésének bogarával.

És mit látunk ott? Azt, hogy a régebben megbámolt, minden ágában legmagasabbra fejlődött angol mezőgazdaság teljesen letört, a kisbirtokosság kipusztult, az egészséges, nyugodt, épesontu munkásnép bevonult a gyárakba és bányákba, szaporitva az elégedetlen népek rémséges nagy csoportját, melyek a vámentesen behozott élelmi cikkekkel táplálkoznak. Háboru esetében ezek éhínsége fogja a bukás szélére vinni az irigyelt gazdag Angliát, mely ellenségével szemben hasznavehető katonát a bányákból ki nem állíthat.

Vakság volt ezt az irányt utánozni, mely a haladásnak keresztelt modern szellem föltámadásával a leggazdagabb nemzetet arra az utra vitte, melyben Róma bukásának csirája rejlett.

Ez a szellem szerencsére még nem hódította meg a mi falvainkat. A régi hagyományok, az ősi egyszerűség, az öröklet ideálokhoz való ragaszkodás még nem pusztult ki egészen a szivekből, ámbar annak megrontói: a napisajtónak bizonyos termékei már eljutnak a legtávolabbi falvakba is, a melyekből kevés alkalmat merít az egyszerű gazda, hogy erkölcsileg emelkedjék, érzelmei nemesüljenek és szaktudománya gyarapodjék, a komoly és nagy nemzeti érdekeket felismerhesse.

Nagy Ferencz, a kereskedelmi jog egyetemi tanára a fennálló kereskedelmi törvények bírálatánál mondja: hogy csak olyan liberalizmusnak hódolnak, mely lehetővé teszi,

hogy a gyengébb társadalmi osztályok az erősebbek által kizsákmányoltassanak és azután elsorolja, hogy mily megszorító intézkedésekre volt szükség a merkantil törvények életbeléptetése után, a sok visszaélések orvoslása végett. Ezért volt is elég láрма. A gazdákat maradisággal és konzervativizmussal vádolják a kalmár tábor emberei, éretlen 24 éves tollforgatói, akik mindég maguknak akarják kisajátítani a haladás és emelkedés iránti hódolatot. De mihelyest az ő visszaélésekről, az igazság helyreállításáról van szó, reakciónak bélyegzik azt, ami kétségtelenül a szélesebb rétegek érdeke.

Meliu a híres francia közgazdász mondja: hogy a földet pillanatra megfosztotta trónjától a kereskedelem, kezébe csuszott ipar, mely nagy reményeket keltve a szellemi erőket magához vonzotta. A földművelést akkor nagyon közönséges mesterségnek nézték, pedig az legelső az összes iparok között, nemesak azért, mert legszükségesebb, hanem a dolgok tudományos rendjében is legfelsőbb fokozaton áll.

Ez látva és tudva itt az ideje, hogy fel kell lépni a túlzott és káros áramlattal szemben. A nagyváros kereskedő és ipari tömegében kifejlődő anarchizmus, vallástalanság és erkölcstelen életmód, ha ellensúlyt nem talál, a vidék és falu becsületes és egyszerű konzervativizmusaiban megronthatja a társadalmat és bukásba viszi az államot; azért az agrártörvények jogosultságát eltagadni merő rövidlátás, sőt annak egészséges fejlesztését, mint a legfontosabb nemzeti érdekek érvényesülését, főnrállásunk követeli.

Ennek elérhetése végett iskolázni kell a gazdajársadalmat a maga módja szerint fent és lent, beléjük kell oltani a szervezkedés hasznát és szükségességét és ezután a szétszört erőket egyesítve, lehetővé tenni nagy események megvalósítását.

Ebben fáradozik Bernát István ezen érdemes munkájával és azért ajánlom, hogy röpirata sok kézben megforduljon. Kapható Kilián könyvkereskedésében. Ara: 1 kor.

**Magyarország minden fiának,
aki a kath. Sajtóegyesület jávára áldoz, apostoli áldásomat adom.**
X. Pius.

1858-ban lemondatták, s helyébe ismét Obrenovics Miklóst választották meg. Utána fia, az 1842-ben elzüllött Mihály következett, ki ügyes politikával kivitte, hogy a szultán fokozatosan kivonta a török őrseget a szerb erősségekből. Mihályt Karagyorgyevics Sándor 1868-ban a topcsideri parkban orvul megölette, de a fejedelemséget vissza nem szerezhetette, mert a fejedelmi székbe Mihály unokaöccsét Obrenovics Milánt ültették, kinek kiskorúsága alatt Risztics Jován régenskedett. I. Milán, a hatalmak jóváhagyása mellett 1852-ben királyi címet vett föl, de családi viszályai s belső zavarok következtében néhány hónap múlva lemondott fia I. Sándor javára, kit népszerűtlen házassága miatt 1903. jun. 11-én Draga királynéval együtt párját ritkító kegyetlenséggel meggyilkoltak s a kiirtott Obrenovicsok trónjára Karagyorgyevics Pétert ültették. Szerbia területe 48 ezer km. négyzet. Lakóinak száma két millió. Hadserege háboru esetén 200 ezer emberből áll 660 ágyuval.

Montenegrót (Crnagora) Danilo vladika vagyis püspök, egyházmegyéből világi fejedelemséggé alakította; de függetlenségét csak a berlini konferenzia ismerte el. Danilo után unokaöccse Nikita következett, kit a

kis ország népe 1910. aug. 28-án királyi címmel tisztelt meg trónralépésének ötvenedik évfordulója alkalmából. Az ország területe akkora, mint Bács-Bodrog vármegye 9 ezer km. négyzetben, 230 ezer lakossal. Hadserege háboru esetén 37 ezer ember 100 ágyuval.

Ilyenek volnának a Balkán államok jelenlegi viszonyai. Hogy a most folyó balkáni háboru nem hoz-e valami meglepetést, az a jövő titka. Nagy-Szerbia és Nagy-Bulgária megvalósításán még igen sok ábrándozója van. Bosznia és Hercegovina annexiójával szétfoszott a Nagy-Szerbiai ködképe, de a novibazári Szandzsák még mindig erősen izgatják szerb szomszédjainkat. A bulgárok sem bánnák, ha a san-stefanoi békét újra életbe léptetnék, mely Macedoniát is nekik ítélte és nem lehetetlen, hogy ez a nagy felbuzdulás a török tartomány keresztény népeinek érdekében voltaképen nem más, mint az egei tenger felé való kacsingatás. Szóval a balkáni kérdés még nincs megoldva. Reméljük azonban, hogy amit annyi agyafurt diplomata valóságos gordiusi csomóvá göbözött, de megoldani nem tudott, a megoldáshoz közelebb viszi, vagy kettévágja — a kard.

Jakovics György.

„Jövönk.“

Akár a nyári zápor, oly üdítőleg hatott e lap férfias, katolikus lelkülete. Akár a harsona, úgy rázott fel a multból reánk szakadt, mindnyájunk lelkületét eltöltő nyomasztó érzésből. — Hiv, éleszt, serkent az összetartásra, buzdít a megalkuvás nélküli munkára, a kitartásra, melybe egyedül vethetjük reményeink horgonyát.

Szép szavak és szükkeblőség, elegancia és nyomorúság a multnak áttatásai, mikből a nevelés produktív munkásai jöttek. — A munkásnak adják meg az ő bérért! Tisztes megélhetését biztosítsák annak a tábornak, melynek lelkesedéséből táplálkozik a jövő generáció hit és honszerelme.

Ha diadalmasan akarunk kikerülni a világnézetek harcából, úgy nem elég nekünk az iskolák homlokzatán feltüntetett kath. jelleg. — Kath. érzés, ez legyen kohója a munkakedvnek, cselekvésünknek. Kath. érzés, ez járja át a nevelés nagy munkáját. Az iskola belélete, a fejlődő ifjúság legyen a kath. jelleg, a kath. érzés leghivebb kidomborítója.

A hitvallásos tanítók tisztes fizetésrendezéseért folytatott küzdelme, s a kath. nevelésügy szívvvel lélekkel támogatott munkájában üdvözlöm a „Jövönk“ programját. De nemesak üdvözlöm, hanem fellívom együttérző tanítótársaimat ezen bátor, a ker. szociális érzések termékenyítő forrásából táplálkozó organum támogatására. — A vallás-erkölcös nevelés minden hívének támogatását érdemli.

Kath. kultúra, a kath. nevelésügy kell, hogy mindnyájunk feltett kincse legyen, kiknek gondolkodása, érzése a krisztusi paedagogia világából meríti táplálékát. Ezért közkinca a hitvallásos nevelés ügye, melynek sorsáért aggódni az iskolán kívül állóknak is kötelessége. Végtelen hibát követ el azért a kath. társadalom, ha tanítóinak existenciáját mostoha kérdésként kezeli. — Nekünk nem elnézés, hanem méltányosság és igazság kell. Tisztes megélhetés, hogy a poros, bűzhödt levegőjű tantermekben kibírja fizikumunk a munkát s a hit és honszerelme tüze helyett ne a tüdővész bacillusa égesse pirosra a tanítók arcát. — Minden pályán, minden hivatalban el lehet tengődni hivatalos óra betartása mellett automataserű működéssel, azonban a tanítói pálya a lélek megfeszített munkája, ambíció, az érzés világa nélkül eredményt — a krisztusi paedagogia értelmében vett eredményt — felmutatni nem fog. S feltételezhetők e kívánalmak nyomorral küzdő s a lelki élet harmonikus működését nélkülöző, anyagi gondokba mélyedt család-fő-tanítókról?

Radikális eszmék környékezése mellett számtalan ellenség veszélye sejtet újabb akadályt. Ezért nem érdeke a kath. tanügynek, hogy munkásai szervezetlenül és nyomorogva lássák állami kollegáik megelégedett gondmentes csapatát, de maguk is hasonló elismeréssel találkozzanak. A nyomorúság, a tehetetlenség, háttérbeszorítás és a mellőzés őszinte feltárása ma már nem vádolhatja az embert demagógiával. — Hiszen nemesak a nevelés, de akármely kath. politikai, akár társadalmi téren is a gerinces, nyílt és mellékteltek nélkül harszó elem a kívánatos.

Hipokrita megbotránkozással nem intézhetjük el a tanítóságnak megélhetéseért folytatott küzdelmét. Elavult iskolapolitikai tendenciákkal nem érjük el a célt, mely a magyar neveléstudomány és iskolák nivóját van hivatva emelni. — Szeretet és béke, a kölesönös megértés teszi erőssé a táborn. — Ne vesse bár szemünkre senki, hogy amikor ideális czélok szolgálatában önállóságra tö-

Pártoljuk

a hazai ipart!

KEPES SÁNDOR

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú pyramisokat, obeliszkeket, kereszteteket, emléktáblákat, sírfeleket, mezei kereszteteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: **Szatmár, Attila-u. 4.**

rekszünk, akkor a fenálló tekintély érthetlen integritása ellen törünk. Nem. A mult s a jelen megczafolja ezt.

A XX-ik század a jog kiterjesztésben nem fejlődhetik visszafelé. — Aki a kardot forgatni tudja, annak kezébe való a kard. Sajnos, az új rendszabályok mindenkinek biztosítanak jogot és beavatkozást az iskola beléletébe, csak azok maradtak jog nélkül, kiket igen nagy mértékben megilletne az. A kath. tanügyi tanács egyoldaltuságba esett, amikor kikerülte figyelmét annak a tábornak készsége és megbízhatósága, mely tábor minden energiáját a kath. tanügy oltárán áldozza fel.

Ne értessem félre. A radikális eszmék gyűrűjétől egy világ választ el. Hiszen a kath. tanítás a most folyó kenyérharcban is viselkedett úgy, hogy méltó arra a bizalomra, mely a vallás-erkölcsi nevelés letéteményezését tekintiben Minden harcra taktikai jellemvonása: felhasználni, ami erőt ad és kikerülni, ami az erőket szétforgácsolná. A vallás-erkölcsi nevelés pedig van olyan kincs, melynek megőrzése és biztosítása mindnyájunk támogatását és vállvetett munkáját érdemli ki.

Ha én a „Jövők“ eddig megjelent két számából a ker. szociális tanítás érzelmait a mondottakban szűröm le, nem téveszthetem célt, mert a mindennapi élet harcában más meggyőződésre nem is juthatunk. — Az óriási úr, mely állami kartársaink dotációját a miéntől elválasztja, csak elkeseredéssel tölthet el, mert egyenlő képzettség és ugyanolyan munka mellett ez igazságtalanság magyarozatát csak a hitvallásos iskolák lebecsülésében találhatom.

Az igazságtalan anyagi és erkölcsi elbirálás ellen megindított harcában köszöntöm temperamentumos „Jövők“-et. Ezen érzelmektől áthatva várjuk 1912. nov. 12-ét, mely napon, hiszem, — hogy a szatmári egyházmegye tanítóikara is bekapcsolja magát és részt kíván a munkatervből, melynek megvalósítását a ker. szociális szakosztály programmúl kitzüzte. *Szolomájer József.*

Választójog, a szekularizáció, meg a szabadkőművesség. A szabadkőművesek hallgatnak a juniusi nagy parlamenti vihar óta. Hallgatva huzódnak csendes odvaikba, mióta a választójog nagy kérdését kormánybaksisért gyászosan cserben hagyták. Ugy látszott, addig nem is mozognak, míg ez a kérdés el nem dől. Tévedés. A választójogért még csattog a harc, ám a szabadkőműveseknél máris az élet nesze mozdul. Nagyon érdekes, nagyon körmönfont és nagyon katolikusok bőrére menő játékról van szó. Tehát — ha a hirdás igaz — Lukács keze ki nem maradhat belőle. Miről van szó? A választójogról. És a szekularizációról. — Hogy kerül össze a kettő? Igen egyszerűen. Lukácsnak, sejtethjük, nagyon kellemetlen a választójogos agitáció. Még kellemetlenebb az ellenzék egysége. Legkellemetlenebb a munkásság és nép határozott állásfoglalása az ellenzék mellett. Mit tesz ilyenkor a korrekt politikus? Korrekt politikus ilyenkor lemond és átengedi a helyét olyan embernek, aki rendet tud teremteni. Mit tesz ilyenkor Lukács? Lukács ilyenkor megállapítja mi a baj.

A baj pedig:

- 1-ször, a napirenden levő választójog;
- 2-szor, az ellenzék összetartása;
- 3-szor, a munkásság állásfoglalása.

Ha a bajok megszünnének, ő miniszterelnök maradhat. Mi tehát a teendő?

A teendő:

- 1-ször, a választójog levétele a napirendről;
- 2-szor, az ellenzék felrobbantása;
- 3-szor, a munkásság összevezetése.

Mindezeket pedig meghozza az áldott jó szekularizáció. Ha ezt sikerül a társadalomba dobni, akkor mellékes lesz a választójog, az ellenzék összevész, a munkásság frontot csinál. Ehhez kell a szabadkőművesség. A hír szerint ugyanis, Lukács tárgyalat néhány szabadkőműves vezetőjével. Állítólag megegyezett velük, hogy a szabadkőműves páholyok tárgyalást és agitációt kezdenének a szekularizáció érdek-

ben. Ha aztán egyszer kigyul a harc az egyház vagyonának elrablása körül, akkor Magyarországon minden telfordul, csak egy valami marad szilárd: a miniszterelnök bársonyszéke. Szinte képtelennek tetszik a hír, de szabadkőművesekről lévén szó, semmi sem lehetetlen. Mindenesetre pokoli körmönfontosság kell ennek a tervnek a kieseléséhez. Mindenesetre feneketlen gyalázatosság kell a végrehajtásához. Gondoljuk meg: a szabadkőművesek éveken át agitáltak a választójogért. Mikor kenyértörésre került a sor, biztosan nem ingyen Lukács mellé álltak, kit a választójog fanatikus ellensége, Tisza dirigál. Most ezt az árulást forralják fel a forraszpontig. Miután a népjogokat eladták, most mérgezett gyilkokkal hába szurják. Kell-e ennél szebb jellemzés a szabadkőművesekről?

Városi üzemek.

Az ipari üzemek köztesítésére már annyira halad, hogy egyik városunk a mozgófényképszínházakat is házi kezelésbe akarja venni. A Magyar Városok Statisztikai Évkönyve a városok ily irányu életéről bő és értékes adatokat közöl. A Statisztikai Évkönyv ide vágó adataiból megtudjuk, hogy városaink közüzemei közt legnagyobb számban vannak a vágóhidak, a csatornázási és vízvezetési művek. Sok magyar városban a község tart üzemben villamostelepet, tégla-gyárat, kő- és kavicsbányát, fogadót és közfürdőt.

Néhány város a légszuszgyárat és a jéggyárat házilag kezeli. És akadnak végül városok, melyek vásárcsarnokot, nyomdát, közraktárt, lisztmalmot, fűrésztelepet, hűtőtelepet, erdőt tartanak saját üzemben.

Az egyes városok között első helyen áll Budapest, melynek vízvezetése a 42 millió kor. befektetési költséget 36 millió K-val kamatoztatta, a csatornahálózat 233 millió K-ba került és 396 ezer K-t jövedelmezett. 10 millió K értékű vágóhidai 13 millió K-t jövedelmeztek, a 11 és fél millió értékű vásárcsarnokok 574 ezer K-t stb. Pozsony város üzei 5 millió K-ba kerültek és 8 és fél millió K becsértéket képviselnek, Pécs város üzei 1.900.000 K-val, Győr város üzei a befektetési költsége 3 és fél millió K-val, a becsértékük 47 millió K-val, a szegedi városi üzemek értéke 3 és fél millió K-val van a statisztikában feltüntetve. Már ez a néhány adat is tanúsítja, hogy a magyar községi üzemek jelentékeny értékeket képviselnek, a magyar városok mint ipari munkaadók és ipari termelők fontos szerepet visznek.

Mindazonáltal számos adat szól a mellett, hogy a községi iparizés sokszor nem bizonyult gazdaságosnak. Kecskemét városa például 10 üzemet kezel házilag és ezek közül 6 dolgozik deficitel: az 1 és fél millió K értékű villamos üzem deficitje 37 ezer korona. Megfelelő jövedelme a városnak csak a vágóhid és a zálogház után van. Nagyvárad villamos üzei csak 2 százalékot hoz, az 13 millió értékű vízmű 49 ezer koronát jövedelmez. Az 1.700.000 K-ba került vízmű 10 ezer K-át, Temesvár városának a villamos vasut 265 milló kor. költség után 41.231 koronát hoz és alig kedvezőbb az arány a villamos világítás üzemében. Kolozsvárnak a 3 millió K-ba került üzemek 48,203 K-t jövedelmeznek. Szenté villamostelepe 1 százaléknál kevesebbet kamatozott és hasonlóan sovány a tiszta bevétel az esztergomi, a szepesbélai, a nagybecskereki, a nagyenyedi stb. villamostelepeken.

Igaz ezzel szemben, hogy a községi üzemeknél a gazdaságosság nem döntő szempont, továbbá, hogy a fenti adatokból nem lehet végső következtetéseket levonni, mert ismerni kell egyéb körülményeket is, például, hogy az illető üzem megváltásánál esetleg milyen terhes szerződésektől kellett megszabadulni, hogy a város talán olesón juttatja a villamos áramot, a téglát, a kavicsot stb. a lakosságnak és az ipartelepeknek s csak emiatt nem huz üzemből nagyobb kamatot stb.

Városaink kulturális viszonyaira érdekes világosságot vetnek a következő adatok: Vágóhid már majdnem valamennyi városban van. Vásárcsarnok csak 12 az egész

országban és ezek közül 7 esik Budapestre. Az élelmiszerek megvizsgálását hazánkban 19-vegyészeti intézet végzi, de ezek közül Budapestre 11 és Kassára 2, a többi 136 városra mindössze 6 esik.

Közuti vasut csak 15 magyar városban van. Csatornaművet tizenegy városban terveznek és nyolcban már építik. Vízvezetése 48 városunknak van, öt város tervez ilyen és 75 rendezett tanácsu városunknak nincs vízvezetése. Légszuszgyárat 27 városban világitanak és 8 légszuszgyár van városi kezelésben.

Villamos világítás 1908-ban már 78 magyar városban volt; ezóta már 14 városban létesítettek villamos világítást.

Rettenetes terhek.

Rettenetes terhek. Annyit fizetünk az ármádiáért, hogy maholnap már nem lesz mit őriznie a hadseregnek. Olyanok vagyunk, mint az a bolond gazda, akinek többbe került a kerítése, mint a háza. Az 1904. évben 391 korona rendkívüli hitelt szavazott meg a delegáció a tűzértség új felszerelésére. Ezután következett az annexió költsége 350 millió erejéig. Az 1910. évben történt a Schönaich-Héderváry-Aehrenthal-Bienerth-féle megállapodás, amely a hadseregbe millió 100 millió egyszeri kiadást és 100 millió rendes évi emelkedést helyezett kilátásba, 5 évre fölösztve 1915-ig, vagyis ez újabb 600 millió a haditengerészet szaporítására és Dreadnoughtok építésére pedig 312 millió koronát, szintén 5 évre szabott részletekben. Most azonban előállott a hadügyminiszter és követelt 125 millió új hitelt (három évre) a haditengerészet céljára, amit a delegáció megszavazott. Tessék ezt összeadni s hozzávenni még a további 125 milliót, a mit a hadügyminiszter (három év utánra) bejelentett a hadsereg számára, továbbá azokat a száz milliókat, a melyekről Montecucoli beszélt az osztrák delegációkban s a melyek 1914. után négy új Dreadnought építésére kellenének. Tessék hozzászámítani ehhez azokat a költségeket, a melyeket ezek a fejlesztések a rendes évi szükséglet szaporításában vonnak maguk után, tessék kiszámítani a fölemelt ujonczlétszám ellátásának fokozott szükségletét és végül tessék kiszámítani, hogy a fölemelt kvóta mellett mindezek a katonai kiadások és költségek mennyire terhelik Magyarországot. Oly summa jön ki, melytől meg kell borzadnunk. Semmire sincs pénz, a mire kellene. Az állam és a kormány nem teljesíti polgáraival szemben a legelembb kötelességeit. A nemzeti termelést nem fokozzuk. A nemzeti munkát nem oltalmazzuk. A kisiparos, kisgazda, kiskereskedő s munkás, a szegény hivatalnok elvérzenek ezen terhek sulya alatt. Miért? Azért, hogy nagyhatalom legyen az osztrák magyar monarchia! Magyarországtól azonban benn és kiinn megtagadnak minden jogot. Nekünk csak fizetni van jogunk!

Halottak napjára.

Megváltva a világ! a váltó szent kereszt
Az Atya jobbjáról dicsőségényt terjeszt:
Ráragyog az ég minden szent csillaga,
Mert a keresztben ül az öröm is maga;
Fehér sugár galamb ül a keresztletlen,
Ezüst szárnyát halkán csüggesztve reszketlen...
Örömtől reszket ő, reszketve rázza itt
Meggzenelő harmat hullató szárnyait.
Nem fér az égbe tán, nem fér a sok öröm:
Leszáll mint egy galamb hétszínű fénykörön:
Amerre száll nyomán, mint prizma fényzalag
Mennyhéli szívárvány seinei látszanak...
Talán e hétszínű szívárvány képében
A hét ajándék van lefestve itt híven?
Talán e szalagon azért bocsáttaték:
Hogy minket is vigyen az égbe rajta még!
A legjobb szent anya Szentlelke szálldos itt,
S vigasztaló kegyvel feyverzi harczosit...
Küzdés az élet, és csulára kész legyen
A küzdő szentegyház tábora szüntelen.
Legyőzi, — halva bár — mindazt, mi utban áll,
Elvégre odajut, hol élet a halál!

Merker Márton dr.

Mindenszentek és halottak napja.

A székesegyházban nov. 1-én 7 órakor miséznek Benkő József apátkanonok-plebános, utána predikál Sepsy Márton s. lelkész. 9 ó. ünnepi szentmise, a mely után predikál Benkő József apátkanonok-plebános. Este 6 órakor predikál Láng Gyula s. lelkész. — Halottak napján nov. 2-án 7 ó. miséznek Benkő József apátkanonok-plebános, 9 ó. segédletes gyászmisét mond a meghalt hívekért Pemp Antal praelatus-kanonok. Délután 5 órakor a temetőben predikál Sepsy Márton s. lelkész.

Az Egyházm. Oltáregyesület november havi szentségünadása november 3-án, vasárnap lesz a zárda-templomban. Reggel 6 órakor szentségkítétel, 8 órakor Hámon Róbert p. kam., irodaigazgató szentmisét mond, a mely alatt közös szentáldozás. D. u. 5 órakor szentbeszédet mond Varjas Endre egyházm. oltáregyesületi igazgató, utána litániát végez szentségbetétellel Láng Antal dr. theol. tanár.

Szent Imre napja a főgimnáziumban. Szent Imrének, az ifjuság védőszentjének ünnepén a kir. kath. főgymn. ifjusága ünnepi szentmisén vesz részt, a melyet a Kálvária-templomban Benkő József apátkanonok-plebános, püspöki biztos mond nagy segédlettel, az evangélium után pedig a szentbeszédet Gönczy Antal gk. esperes mondja.

Ifjusági szentgyakorlatok. Az évenként szokásos szentgyakorlatok ez idén nov. 7-étől 10-éig bezáróan folynak le, a mikor a főgymn. ifjuság részére P. Bóta Ernő S. J. és Bagossy Bertalan, a püsp. convictusban P. Varga S. J. és a seminariumban P. Alaker István S. J. tartja a lelki gyakorlatokat.

Bőjtök. A csütörtöki, mindenszentek előtti vigília-bőjt enyhített bőjt nap lévén, a husevés meg van engedve. csak a háromszoros étkezési parancs van érvényben. Mindenszentek napján pedig, mint ünnepnapon, szintén meg van engedve a husevés.

Kongregációi nagygyűlés. Ha a kath. nagygyűlés ez évben el is marad, a kath. érzület legagilissabb nevelője, a conregatio, összegyűjti a magyar conreganisták táborát II. nagygyűlésére, a mely 3 napon át tart. November 23-án (szombaton): d. u. 4 órakor: Prézisi értekezlet a Kongregációi Otthonban. Este 7 órakor: Az Urak Kongregációjának zártkörű értekezlete. — November 24-én (vasárnap): Reggel 8 órakor: Közös kongregációi mise és áldozás a Szent-István-Templomban. D. e. 10 órakor: A Kongregációi Otthon ünnepélyes felavatása. Fél 12 órakor: Ifjusági matiné. Utána közös ifjusági ebéd az Otthonban. D. u. 3 órakor: A) A női kongregációk gyűlése a Vigadó nagytermében. Ugyanakkor: B) Az iparos- és középosztályú férfikongregációk jubileumi gyűlése a Szent-István Társulat nagytermében. Ugyanakkor: C) Az egyetemi és főiskolai kongregációk értekezlete a Kongr. Otthonban. Este 6 órakor: Diszgyűlés a Vigadóban. Utána közös vacsora. — November 25-én (hétfőn): Reggel 8 órakor: Első ünnepélyes szentmise a Kongregációi Otthon kápolnájában. D. e. 9 órakor: Az Országos Kongregációi Bizottság nagyválasztmányának gyűlése a Kongregációi Otthonban. D. e. 10 órakor: A sajtószakosztályok és sajtóhölgybizottságok közös értekezlete ugyanott. D. u. 2 órakor: Szép idő esetén zárandoklat Mária Remetére s ott befejező ájtatosság.

A szatmári állatvásár. Az okt. 23-i szatmári állatvásár közepes felhajtás és forgalom mellett folyt le. Felhajtott 800 szarvasmarha, 2000 sertés, 1500 juh, 250 ló. Vasuton elszállított: 16 szarvasmarha, 980 sertés 99 juh. Árak szarvasmarháknál szilárdak, sertéseknél esésben. A pénzhány a vásáron nagyon megérzett.

Csak egy virágszálat! A tüdővészesekeket gyámolító sanatorium-egyesület a következő kéressel fordul városunk közönség-

hez: Halottak napján, mikor föllobognak a szeretet kis mécslámgjai és kivirulnak az emlékezés virágszájai a szíron, gyujtsa minden gyászoló egy mécsessel kevesebbet, kössön a koszorújába egy szál virággal kevesebbet és ennek az ellobogó lángocskának, ennek az elhervadó virágszálnak értékét ajándékozza oda a halállal eljegyzett tüdőbetegeknek. Bánatos temetőjárók! Fájdalomban közös testvérek! Adjatok néhány fillért a tüdővészesekek orvoslására. Ki tudja, melyik szívünkhöz nőtt embertársunknak adjuk, aki ugye lehet néhaivá válik ha nem segítünk rajta idejékorán. Csak egy méceszt! Csak egy virágszálat!

A Protestáns Irod. Társaság vasárnap tartott nagyszabású gyűléséről sajnálatunkra semmi híradást nem adhatunk, mert lapunk még meghívót sem kapott.

Házasság. Szádvári Lükő Béla dr. egybekelt kölcei Kölcey Boriskával, Kölcey Ferencz dr. kórházi igazgató főorvos leányával.

Városi zöldségtelep. A földmívelésügyi miniszter egy városi zöldségtermelő telep létesítésére hívta föl a várost, a melynek szükséges műszaki berendezési költségeit, valamint némi pénzbeli támogatást az állam viseli, ha Szatmár városi telken létesíti a telepet és kizárólag magyar kertészeket fog alkalmazni. Ha a város az alkalmas területről gondoskodik, úgy a telep már tavaszra létesíthető lesz.

A hol Szatmár nem szerepel. A kultúrvárosok első fontos szerve a nyilvános könyvtár; ugyan még fiatal intézmény hazánk területén; mindössze 15 éves; nem csoda tehát, ha fölkarolásának eszméje nem iródott még be a nép legszélesebb rétegeibe. Az országos tanács hatáskörébe tartozó népkönyvtárak közül 500 terjesztette be évi jelentését s ezek közül csupán 30, tehát az egésznek egyhated része részesül némi közsegélyben. Első helyen áll (ki hinné?) Hódmezővásárhely, mely 1250 K.-t fordít népkönyvtárra; mindjárt utána Nagy-Várád város következik, amely 800 K. évi segélyezéssel kívül négy könyvtárnak ingyen helyiséget, fűtést és világitást biztosít, ami felér kb. megint 1200 K.-val s így a népkönyvtárak segélyezése terén Nagy-Várád első helyen áll az egész ország területén. Ugyancsak 800 koronát ad e célra Mezőtúr városa, míg a hatalmas Temesvár az 6 600 koronájával csak e kis alföldi falu után következik. Majd Kassa és Ujvidék jönnek sorra 500—500 koronával; aztán egyszerre leesik a százasok numerusa 170 koronára Huszt városában; Tiszafüred már 130 K., míg Beregszász, Besztercebánya 100—100 koronával szerepelnek. 100 koronán alul maradnak a következő községek: Felsőőr 80 K., Genes 75 K., Aranyosmarót, Mohács, Nagykároly, Sopron 50—50 K., Libetbánya 40 K., Hodrusbánya 30 K., Gács és Tótfalducz 20—20 K., Felsőbánya 12 K., Érköbölkut, Galgutta, Kékkő, Nagybélicz és Szelece 10—10 K., Garamkelesény 6 és végül Kistapolcsán 5 koronával. De hol van Szatmár? Sok-sok tennivalója van még a mi városunknak! Kultúra kell a magyarnak és nem -- háboru.

A jövő évi városi költségvetés. Folyó hó 23-án tartott rendkívüli tanácsülésen mutatta be Figus Albert főszámvéző Szatmár város 1913. évi költségelirányzatát. Ezen elirányzat szerint, amelyet a városi tanács teljes egészében magáévá tett, a várható összes kiadások 1,792,141 koronára, a bevételek pedig 1,449,491 koronára fognak rugni. A fennmaradó 342,649 K. hiány fedezésére pedig 69% pótladó kivételése válik szükségessé; tehát a folyó évihez képest jövőre 1% pótladóval fogja városi pótladó. — Mi méltányoljuk a városi főszámvéző renkívüli munkáját, mellyel minden igényt igyekezett belevonni számítási keretébe. Azt is szívesen elismerjük, hogy a főszámvéző minden optimizmustól

menten, lehetőleg reális alapon vette fel a várható bevételeiket. De azért óva intjük polgártársainkat az időelőtti örvendezéstől. Mert a főszámvéző is ember, tévedhetett. A jövő év mindenestre tűzpróbája lesz az ő rátermettségének. — Azután meg várjuk be a költségvetés részleteinek a publikálását. Annak bizony senki sem fog örülni Szatmáron, ha a pótladónak egy percentes csökkenése egy csomó kézzükségletnek megkoplaltatásával vált lehetségessé. A költségvetéssel, mi helyt annak részletei nyilvánosságra jutnak, bővebben fogunk még foglalkozni.

Adományok. A renoválás alatt álló ősrégi császlóczi templon kifestési költségeinek részben való fedezésére Dr. Lessenyey Ferencz p. főjegyző, praelátus kanonok 200 koronát, Hehelein Károly praelátus kanonok 150 koronát és Szabó István pr. kanonok 100 kor. adományoztak.

Az Egyházmegyei Irodalmi kör életéből. Az Irodalmi kör most állapotott meg adventi előadásainak módozataiban. A társadalmi előadások egyik ciklusa advent vasárnapjain lesz. Tárgya a ciklusnak: *paedagogiai*. Az előadások nagyjában e kérdések körül fognak forogni: *A nevelés célja. Az apa és fia a XX században. A lelkiismeret nevelése mai paedagogiai rendszerünkben. A leánynevelés és korunk.* Az egyes előadók is sikerült már megnyerni e kérdések kifejtésére. Minden egyes előadás-közé zenei, ének és esetleg más programszámok csatlakoznak úgy, hogy egy-egy irodalmi este kiváló és érdekes, de egyszersmind magasabb szellemi élvezetben fogja részesíteni a közönséget, melynek sorában az intelligencia is igen várja az irodalmi kör társadalmi estéit.

Az Osztrák-Magyar-Bank kamatlábemelésé. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa dr. Popovics v. b. t. t. bankkormányzó elnöklésével pénteken tartott ülésében elhatározta a bankkamatlábnak fél százalékkal való emelését. Október 26-ától kezdve tehát váltók leszámítolásra, varrantokra és értékekre öt és fél százalék kamat, kölcsönökre és államjradékokra, sőtaltványokra, magyar kincstári kötvényekre, magyar államkötvényekre és az Osztrák-Magyar-Bank zálogleveleire hat százalék, a többi értékpapírokra hat és fél százalék kamat érvényes.

Iparos-otthon. A félmillió korona költséggel épített iparos-otthon amelyben el lesz helyezve az ipartestület hivatala és az iparosok érdekeit szolgáló intézmények, ugymint könyvtár, szálloda és egyéb más, felavatása november 24-én megy végbe, amelyen a kormány is képviselteti magát. Jelen lesznek továbbá az ország ipari életének számos kitűnősége, továbbá a szomszédos vármegyék és városok.

Bigámia. Newyorkban 1905. augusztus 12-én házasságot kötött Molnár Mihály tiszabecsi lakos Pál Gizellával, mikor aztán Molnár visszajött Magyarországra, Tiszabecsen megismerkedett egy Horváth Emilia nevű leánnyal, akit 1908. októberében elvett. Ez év elején azonban Pál Gizella Amerikában megtudta, hogy Molnár másodsor is házasságot kötött és levelet irt a tiszabecsi jegyzőnek, amelyben feljelentette az esetet. A jegyző átadta a levelet a szatmári ügyészségnek, amely Molnár ellen bigámia miatt eljárást indított. A büntetőtörvényszék csütörtökön tárgyalta az ügyet. A vádlott a tárgyaláson beismerte a kettős házasságot és a bíróság Molnárt kettős házasság vétsége miatt három hónapi börtönre ítélte.

Decentralizálják a közegészségügyet. Az 1913. évi állami költségvetésnek egy nevezetes tétele az a száznolcezer korona, mely a belügyi tárca költségvetésében a közegészségügy fejlesztésére, helyesebben a közegészségügyi felügyelet decentralizálására

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

■ (Keresztes András-féle ház), ■

aki dúsán felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és csizmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és fizetésből minden elősőbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatáztatokat teljesen kiküszöbölte, s akinek árul csinoság dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelezésű cipők és csizmák is készíthetők.

van beállítva. A közegészségügyi állapotok tudvalevőleg nagyon szomorúak Magyarországon, ahol az állategészségügyi rendelkezések európai nivójuak, míg a közegészségügyi tekintetben nem egy helyen valósággal ázsiai állapotok vannak. A belügyminiszteriumban belátták, hogy a helyzetben csak a decentralizációval lehet segíteni, azért született meg a közegészségügyi felügyelőségek létesítésének gondolata, melyből jövőre már valóság lesz, a jövő évi költségvetésbe már 108 ezer korona szerepel a közegészségügyi felügyelőségek költségeinek fedezésére. A terv szerint az állam egyelőre nyolc közegészségügyi felügyelőségre osztja az országot, melyek fölött a budapesti felügyelőség lesz a felügyeleti jog. A felügyelőségek feladata lesz kerületükben ellenőrizni az egészségügyi rendelkezések betartását, szorgalmazni kórházak és egészségügyi intézmények (vizvezeték, csatornázás) létesítését, segíteni az orvosok számának emelését, ellenőrizni a gyógyszerárakat stb.

Hogyan vetik ki az adókat? Január elsőjén életbe lépnek az új adótörvények. Az adókiivetést minden polgárra nézve az adókiivető-bizottság eszközöli. Akik kereseti és jövedelmi adót is tartoznak fizetni, ez a kivétel mindkét adónemre egyidejűleg történik. A többi adózók, pl. háztulajdonosok, földbirtokosok, tőkések és alkalmazottak csak a jövedelemadó szempontjából tartoznak az adókiivető bizottság elé. A bizottság 11 tagból áll. Ezek közül az alelnököt, ennek helyettesét és 1 tagot a pénzügyminiszter nevez ki, 4 tagot a mezőgazdasággal foglalkozók és 4 tagot a kereskedelmi és iparkamara felerészben kereskedők közül választ.

A kamara a szombati fizetés ellen. Évek óta több ízben mozgalom indult oly célból, hogy az ipari munkások heti bérfizetése szombat este helyett a hét valamely más napján történjék. Szükségessé teszi e változást az a szomorú tapasztalat, hogy a munkások egy része a fizetést közvetlenül követő munkaszünetes napon keresménye nagy részét elkölti, maga az alkoholizmus áldozatává lesz, családja pedig nyomorral küzd. Ha a bérfizetés valamely hétköznapon történne, e bajok lényegesen csökkennének, bárha természetesen tökéletesen kiküszöbölésüket remélni nem lehet, mert gyöngye akaraterejű és leküzdhetetlen hajlamu embereket az alkoholizmustól megmenteni sikertelen törekvés. A kamara a megfontolás útján azon elhatározásra jutott, hogy a szombat esti bérfizetésnek szerdán estére áttételért akciót indított, a melynek eredményeként megállapítható, hogy úgy a gyárvállalatok, mint a kézműiparosság részéről tulnyomó részben kedvező fogadtatásra talál a reform és annak kezdetben bekövetkező káros hatásai elháríthatók. Ez alapon a kamara felhívja a kerület gyáripari és kézművesipari érdekelt-ségét, hogy a heti bérfizetéseknek szerda estére áthelyezését általában kísérelje meg.

Új törvényszéki bíró. Az igazságügyi miniszter ifj. Péchy Aurél gálszécsi kir. járásbírói törvényszéki bírói minőségben a szatmári kir. törvényszékhez helyezte át.

Új fényképészeti és festészeti műterem megnyílt Deák-téren, a Pannónia udvarának földszintén. Kényelmes kocsi bejárat. Tisztelettel *Scherling Antal*. — Telefon 275.

Nyomdászbal. A szatmár-nagykárolyi könyvnyomdászok helyi csoportja 1912. november hó 3-án a Pannónia szálló disztermében a nyomdász szanatórium javára világgóstáival egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj: személy-jegy 1 kor. 60 fill. Család-jegy (3 személyre) 4 korona. Karzat-jegy 60 fillér. A mulatságon „Éjfél Ujság” fog megjelenni, mely a legfrissebb híreket fogja hozni.

Országos vásárok vármegyénkben. November 1-én Magyarberkeszen; 4-én Nagy-károlyban; 5-én Aranyosmegyesen; 6-án Nagysomkúton; 7-én Erdődön; 12-én Krasznabélteken és Szamoskrassón; 14-én Király-darócson; 15-én Csengeren és Erdőszádán; 18-án Mátészalkán, Nagybanán; 19-én Szatmárnémetiben, 20-án Misztófalun.

Halálozás. Jánki Péter a szatmári görög katolikus egyháznak több éven át volt gondnoka 88 éves korában október 24-én elhunyt.

A községi takarékpénztárak. Az utolsó évben számos község kérvényezte a belügyi kormánytól, hogy községi takarékpénztárak létesítését engedélyezze. A belügyminiszterium azonban minden egyes esetben elutasította a kérelmet, még pedig ezért, mert a községi takarékpénztárak felállítását és szervezetét egységesen akarja szabályozni. A községi takarékpénztárak felállításáról és szervezetéről szóló törvényjavaslat a belügyminiszteriumban már teljesen el is készült s mihelyt a viszonyok megengedik, a képviselőháznak beterjesztik. Míg a törvényhozás e javaslattal nem foglalkozott és az törvényerőre nem emelkedik, a benyújtott kérvények függőben maradnak.

Debreczen és a magyar püspökség székhelye. Mult számunkban hirt adtunk, hogy az új püspöki székhely ügyében Debreczen városához érkezett miniszteri leirat a város pénzügyi bizottsága megtette az ajánlatokra nézve javaslatát. De ott a református körök nem óhajtkák a püspökséget. Már ellenmozgalmat is indítottak annak megakadályozására, hogy az új püspök székhelye Debreczenben legyen és hogy a város közgyűlése megszavazza az ehhez szükséges hatalmas anyagi hozzájárulást. A református főiskolai ifjúság máris nagy demonstrációt rendezett, csütörtökön délelőtt zászlók alatt menetben vonult a városháza udvarára, ahonnan tiztagu küldöttséget menesztettek Kovács József polgármesterhez. Az ifjúsági küldöttség szónoka a polgármesterhez intézett beszédében kifejtette, hogy egy katolikus püspökségnek Debreczenben való elhelyezése ártalmára volna a reformátusok tekintélyének (?) és éppen azért átnyújtja azt a memorandumot, amelyben a főiskolai ifjúság tiltakozik a kérdésnek ilyen megoldása ellen. A küldöttség kérte, hogy a polgármester terjessze e memorandumot a városi közgyűlés elé.

Dr. SZÜCS SÁNDOR ügyvédi irodáját és lakását Verbőczy utca 6 szám alá (a törvényszéki palota háta mögé) helyezte át.

A baziliták ungvári nevelőintézete. A Szt. Bazil Rend ungvári kolostora már teljesen elkészült. Most a régi gör. kel. templom tatarozása van folyamatban. A rendházzal kapcsolatos középiskolai internátusban 26. I. és II. oszt. gimnáziumi növendék nyer e tanéven el- látást és nevelést. Itt vannak már a rend növendékpapjai és novíciusi is, a kik Maxim Athanáz házfőnök és Szkiba Teofán atya vezetése mellett végzik theologiai tanulmányaikat. A kolostor és templom ünnepélyes felszentelése valószínűleg dec. végén, vagy január közepén lesz.

Megszűnt hírlap. A dr. Junger Lázár mármaroszigeti ügyvéd szerkesztésében megjelent „A Tisza” című politikai hetilap megszűnt.

Járásbíróság Csengerben. A kormány Csengerben járásbíróság létesítését határozta el az esetre, ha annak elhelyezésére a község díjmentesen megfelelő helyiségeket ad. Csenger község a szükséges helyiségeket már a jövő évben felépíteti.

Telefonhálózat Szatmármegyében. Szatmármegyével tárgyalások folynak a szatmármegyeyi törvényhatósági távbeszélőhálózat létesítése iránt. E tárgyalások úgy állanak, hogy az esetben, ha a megye részéről a szükséges hozzájárulás idejében megajánlatik, úgy valószínű, hogy a hálózat kiépítése az 1913—1915. évek között befejezést nyer.

A hajdudorogi egyházmegye adminisztrátora. Erősen tartja magát az a hír, hogy a hajdudorogi egyházmegye püspökét most nem nevezik ki; ellenben Papp Antal ungvári püspök, mint apostoli adminisztrátor felhatalmazást és megbízást kap az új egyházmegye szervezésére. A megbízás 3—4 esztendőre fog szólni.

Munkács polgármestere nem szabadkőműves? Az elhunyt Kohner báró temetésén a fővárosi lapok híradása szerint Bay Gábor munkácsi polgármester is beszélt és elbucszattatta a zsidó-szabadkőműves bárót Ung, Bereg és Zemplénmegye szabadkőműveseinek nevében. A munkácsi polgármester a mult héten tartott városi közgyűlésen tiltakozott e híradás ellen, mert ő csak a város nevében bucszattatta el a bárói bérlőt. — No e tiltakozásban azért persze nem foglaltatik az is, hogy Munkács polgármestere ne volna szabadkőműves. De hát mi is legyen, ha már Munkácson polgármester?

Ezüst-misék. Huszonöt éve, hogy dr. Jóna József felsődomonyai plebános pappá szenteltetett s azóta Pálócson, Munkácson, Ungváron s az 1900. évtől Felsődomonyán példás munkásságot fejtett ki. A nevezetes nap ünneplése folyó hó 23-án folyt le. Az ezüst-misék dr. Jóna József „Veni Sancte”-val s „Tedeum”-mal egybekötött hálászentmisét mutatott be a felsődomonyi papság fényes asszisztálása mellett, megköszönvén az egek Urának ama sok jótéteményt, mely a 25 év leforgása alatt elhalmozta. A szentmise végeztével a kartársak az ünnepeket testületileg üdvözölték, midőn is Benkő József apátkanonok, a felsődomonyi kerület volt főesperese, nagyhatású köszöntőben tolmácsolta a kerület egységes szeretetét. Az ezüstmisét nyári, csöndes esőhöz hasonlították, mely ugyan sziklákat nem görget, de a nyomdokán áldás fakad. Dr. Jóna József meghatott szavakkal köszöntö meg a kerület testvéri ragaszkodását s a jelenvoltagek szíves vendégségben részesítette. — *Horatius* Pál jenkei plebános f. hó 30-án mondja ezüstmiséjét. — A munkácsi egyházmegye két kiváló tagja, dr. Hadzsaga Bazil főespereslelkész és dr. Szabó Simon tb. kanonok, theologiai tanár e hó 17-én ünnepele meg pappá szentelésüknek 25-ik évfordulóját. Dr. Szabó Simon ez alkalomból a papnevelő intézet növendékei egy remek kiviteli aranyozott szinezüst kehellyel ajándékozták meg.

Házasságok Dr. Josits Miklós ügyvéd oltárhoz vezette Cilli Vilit, Cilli György törvényhatósági főállatorvos leányát Nagykanizsán — Gazdag Jenő ungvári r. kath. isk. tanító örök hűséget esküdött Szakula Emilia tanítónőnek. — Cziltinger János kir. földművelésügyi min. titkár házasságra lépett Martinyi Ilonkával, Martinyi István leányával Nagybanán.

Halálozások. Elhunytak: Marschall Ferencz nyug. m. kir. adópénztáros 58 éves korában Munkácson. — özv. Román Jánosné sz. Huta Anna kökényesdi lakos Kökényesden 106 éves korában. — sziget Barhos Zsigmond nyug. p. ü. igazgató helyettes életének 68. évében Nagybanán. — Csetényi Lajos az Önségélyző Népbank cégjegyző főkönyvelője 55 éves korában Nagykarolyban.

Wallon Henrik Fia utódai Duha Tivadar és Géza fűszer, csemege, bor és lisztáru üzletét ajánljuk a főtisztelendő papság figyelmébe. Templomi gyertyák olajok legolcsóbb beszerzési forrása. Szatmár-Németi, Kazinczy-utca 2.

Kolozsvári szappanok!
Automobilolaj és benzin
fényképészeti cikkekben nagy választék.
Bródy Béla Diana-drogeriája
Szatmár, Hám János-u.

ISKOLA

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Tanítónőválasztás. A nyírmadai rkath. iskolaszék az ujonnan létesített róm. kath. népiskolához Onczay Ida okl. tanítónőt választotta meg.

Pályázat. A Heti Szemle f. évi 41-ik számában meghirdetett *alsó-homoródi* kántortanítói állásra a pályázatot nov. 2-ig be lehet adni.

Drágasági pótlék. Az erdődi róm. kath. iskolaszék tagjai belátván a folyton emelkedő drágasággal küzdő három tanító nehéz helyzetét, okt. hó 20-án tartott rendes gyűlésükön egyhangulag 30 százalékos drágasági pótlékot szavaztak meg az erre nagyon érdemes tanítóknak.

Kézműsök az iskolákban. Szatmár város tanácsa dr. Jéger Kálmán t. főorvos javaslatára indítványozni fogja a közgyűlésnek, hogy a város állítson be az iskolákba gyermekmosdókat, ahol a gyermekek megmoshatják kezeiket.

Tanári kinevezések. A v. és k. miniszter Rákóczy Béla és Károlyi Sándor helyettes tanárokat a munkácsi áll. főgimnáziumhoz nevezte ki, mely kinevezés a IV. osztály párhuzamosításával függ össze.

Tanítói gyűlés. A felsőugri r. kath. esperesi kerület tanítói köre f. hó 23-án tartotta őszi gyűlését Felsődomonyán a kerületi papság és a tanítói kar teljes számu részvételével. Mint vendég többek között jelen volt Benkő József szarmári apátkanonok is. Tahy Ábrahám, kerületi esperes szép szavakkal esztelenen a tanítói működés fontosságát, kérte a tanítóságot, hogy a haza és egyház javára kitartó ügybuzgalommal folytassák e nemes missziójukat. Majd mintatanítást tartott Valkovits György felsődomonyai kincst. r. kath. kántortanító, ki e mintatanításért jegyzőkönyvi dicséretet kapott. — Az egyházmegye által kintűzött tételekről igen szép értekezést mutatott be Szabó József szerednyei tanító, a Kör ügyvezető-elnöke, és Terebessy Mihály korláthelmezi tanító. — Egyik pontja volt a gyűlésnek dr. Jóna József felsődomonyai plébános, szentszéki tanácsosnak 25 éves papi működése alkalmából való üdvözlése. Az osztatlan szeretetre méltó jubilánsért küldöttség ment, és akit igen szép szavakkal üdvözölt Szabó József, világi elnök. Dr. Jóna József meghatva köszönte meg e ragaszkodást, s ő is szeretetéről biztosította a tanítóságot.

Tanítóképző Munkácson. Már hirt adtunk, hogy a Beregi Közmiv. Egyesület akciót indított egy tanítóképző Munkácson való felállítására ügyében. A munkácsi tanítóképző ügye már olyan kedvező stádiumba jutott az illetékes tényezők lankadatlan buzgólkodása következtében, hogy már az 1913—14. tanévben az első osztályllyal meg is nyílik.

Új pálya a nőknek. A király, mint a hivatalos lap közli, a vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a tizenhatodik életévüket betöltött és négy középiskolai osztály vagy annak megfelelő, a nők kiképzésére szolgáló egyéb tanintézetek sikeres elvégzését igazoló nők a tudományegyetemnek jog és államtudományi karán illetve a jogakadémiákon tartani szokott államszámveteltani tanfolyamokra rendkívüli hallgatókúl a vallás és közoktatásügyi miniszternek esetről-esetre kikérendő előzetes engedelmé alapján fölvehetők legyenek.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Budapest, 1912. október 22.

IRODALOM

A „Kultura“ Almanachja 1913-ra gyönyörű kiállításban, számos műmellékletet tartalmazva, magas nívón álló szövegrésszel megjelent. A díszes könyvből visszamaradt néhány példány, s ezeket szétosztjuk a Kultura azon új előfizetői között, kik lapunkra legalább is egy félévre előfizetnek. Kik egy egész évre előfizetnek, a Kultura Almanachon kívül díjtalanul megkapják a Kultura 1912. okt. 1-től, 1913. jan. 1-ig megjelenő összes példányokat is. A Kultura előfizetési ára: egész évre 20 K. fél évre 10 K. Kérjük a i. t. új előfizetőket, hogy megrendeléseiket minél sürgősebben eszközöljék, mert esetleges későbbi megrendeléseknél nem tudnánk eleget tenni ígéretünknek, ha már a példányok kifogytak. Kiváló tisztelettel A Kultura kiadóhivatala Sopron Röttig Gusztáv és Fia.

„A lefokozott“ ünnepek. — Irta: Jámbor László S. J. missionárius. Ötvenezer példányban fogyott már el ez a népszerű iratocska. — Most megjelenik újból magyar, német és tót nyelven. — A pápa szándékát magyarázza e röpirat és az ellene felhozott nehézségeket veti vissza közvetlen népszerű hangon. — Ajánljuk e röpiratot a lelkészek figyelmébe. — Száz röpirat ára 1 K. 20 fillér. Kapható a szerzőnél: Budapest VIII. Mária-utca 25 sz.

A Magyar Figyelő 20. számában találjuk Bonkáló Sándor értekezését: „A rozsofil agitáció és a rutén kérdés“ címen, amely e nagyjelentőségű kérdést, mely legutóbb a görög katolikus papság közgyűlésén vitatott meg, eredeti adatokkal és az orosz források alapos tanulmányozásával egészen új világításban mutatja be. Feleký László „A szabadságharc és a sajtószabadság“ címen, Lyka Károly a szombathelyi kiállításról értekezik. Egy belgrádi levél Szerbia és a Balkáni háború perspektíváját rajzolja meg. A Magyar Figyelő előfizetési ára egész évre 24. K. (Budapest, VI., András utca 16, szám.)

TULIPÁN-UTCA

A Tulipán-utcai sportélet.

I.

- Mit csinál a Tulipán-utcai lakos?
- Sportol.
- Miért sportol?
- Mert a Tulipán-utczában élni csak

rekordokat elért sportembereknek lehetséges, a kik első díjat nyertek uszásban, ugrásban, csónokázásban, ökölvívásban, meg a pilóta — vizsgálaton.

— Miért kíván a Tulipán-utca ilyen fősófoku kimivelést a sportban?

— Mert a Tulipán-utczai lakos házába gyalog el nem juthat.

— Hanem?

— Hanem csak aeroplánon, yachton, uszva és merész távolugrásokat cselekedve.

— Miért?

— Mert a Tulipán-utczához nem vezet gyalogjáró.

— Hát mi vezet?

— A Tulipán-utczához a város összes vizeiből alakult tó, folyóka, vizmosás, valamint tátongó gödrök vezetnek.

— Hisz akkor készen van a városi vízvezeték és csatornázás.

A vízvezeték készen van, de a csatornázás nincs készen.

— Miért nincs készen?

— Mert a vizet csak a Tulipán-utczáig vezetik, de onnan tovább nem.

II.

— A Tulipán-utca bizonyosan a kültelken fekszik?

— A Tulipán-utca nem a kültelken fekszik, hanem az I. kerületben.

— De ott talán nincs utadó, világítási adó?

— A Tulipán-utczában minden adó megvan, csak ut nincs, meg világítás.

- És miért nincs ut, meg világítás?
- Mert a Tulipán-utczában nem lakik v. b. t.
- Valóságos belső titkos tanácsos?
- Nem, hanem városi bizottsági tag.

III.

— És miért szükséges, hogy a Tulipán-utczai lakosok világbajnokok legyenek az ökölvívásban is?

— Azért szükséges, hogy ha nemsokára a penésztől, gombától, salétromtól megtámadott új házak összeomlani kezdenek . . .

— Akkor ugy-e, az ökölsportban megizmosodott vállak tartásuk fönn a dülni kezdő tetőt?

— Nem, hanem azért, hogy akkor a kemény öklök kényszerítsék a városi tanácsot utépítésre és világításra.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

LOHR MÁRIA (Kronfusz), a főváros első és legrégebbi **csipke-tisztító-, vegytisztító- és kelmeifestő-gyárintézete** Budapest VIII., Baross-utca 85, a szakmájába vágó összes megrendeléseket gyorsan és jutányosan teljesíti.

Benyó Andor

kocsigyártó

Szatmár, Bányai-ut 6.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu

■ kocsik készítésére. ■

Készít ruganyos kocsikat, homokfutót, szánkót és gazdasági eszközöket a legjobb kivitelben.

Raktár új és javított kocsikból.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vendéglő átvétel!

Értesitem Szatmár-Németi város és vidéke nagyjérdemű közönségét, hogy a

VIKTORIA szálló éttermét

f. évi november hó 1-én megnyitom, ahol az általános elismert jóhírű konyhával és kitűnő boraimmal becses rendelkezésre állok. Naponta friss sörcsapolás és zónareggeli és színházi vacsora. Szives pártfogást kér

Demkő Mihály

a *Katholikus Kaszinó* volt vendéglőse.

Szolíd munka! Pontos kiszolgálás!

100.000

lábat tesz tönkre a szük cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

czipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölynyi-féle ház.)

Bertha Károly kertészetében Szatmár, Dinnyés kert 6. Helyszüke miatt

pálmák, babérok s a legkülönfélébb szobanövények, továbbá őszi ültetésre fenyők, buxusok, díszfák és díszcserjék, magastörzstü- és bokorrózsák, valamint különféle futónövények. Árvácska, nefelejts és százsorszép palánták jutányos árban kaphatók.

A modern virágkötészet minden ágát felölelő Deáktér 3. sz. alatti virágüzletében **halottak napjára** élővirág-diszkoszorúkra

rendelések már most eszközölhetők. Cappvirág (szárazvirág) és vörösbabérokoszorúk pedig minden minőségben és árban bármely postaállomásra már most szállíthatók.

SÜRGŐNYCZIM:

Bertha kertész Szatmár.

Telefon 27.

Óriási választékban érkeztek

a legjobb gyártmányú utazóböröndők és kosarak, valamint férfi és női harisnyák, séta pálczák és minden néven nevezendő díszmű és norinbergi játék, üveg és porcellán nagy választékban

Blatniczky István Szatmári Bazárjában

KAZINCZY-UTCZA 10.

A Neuschlosz-féle NASICI

tanningyár és gőzfűrésztársaság

susine-gjurgjenovaci

parkettgyára

ajánlja kiváló minőségű

szlavoniai

tölgyfából termelt

PARKETTAIT

első- és másodrendű választékban, a legszolidabb napi áron. Értekezni lehet a r.-t. szatmári üzletvezetőségével, a gőzfűrésztelep irodájában.

TELEFON 28.

WALTHERR GIDA

katholikus czég, az arany érdemkereszt tulajdonosa

ÜVEGFESTÉSZETE

velencei és üveg mozaik intézet^o

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Telefon 70-01

Készít művészi kivitelű festett TEMPLOMABLAKOKAT, velencei és üvegmozaikot

a legegyszerűbbtől a leggazdagabb kivitelig jutányos ár mellett.

Legutóbb készült munkák: Veszprémi székesegyház 32 ablak. Hódásági templom Bácsm. 15 nagy ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Sátoralja-Ujhely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, pécsi, bártfai és kőhalmi Szent Ferencz-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a nemesnádudvari, hosszuréti, futaki, esztergomi, dési és besztercebányai püspöki és vártemplomi, valamint az ungvári, vetési, csanádosi és gebei templomok festett ablakai.

Színes minta rajzokkal díjmentesen küldök. — Számos kitértetés és elismerés a készített munkák után. — Kívánatra saját költségemen a helyszínére utazom.

Hirdetések jutányos árban közöltetnek.

Magyarország legrégebb egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

Alapított
1863-ban

GYÁR ÉS RAKTÁR:
BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM.

ÖTSZÖR
kitértetve.

Czégtulajdonos: Kronberg József a Ferencz József-rend lovagja, Klotild főhercegné szony 6 cs. és kir. fensége és Magyarország hercegné-prímás Ur Ö. Eminentijának udvari szállítója.

Egyházi és egyleti zászlók, érc- és faárúk.

Árjegyzékek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei, valamint a nyitrai, pécsi, székesfehérvári, győri és gyulafehérvári oltáregyletek, továbbá a kassai egyházmegyei műszaki iroda és a cs. és kir. hadsereg szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi szerelvényekből dusan föl szerelt nagy raktárát, mely bővelkedik gót-, román- és reneszánsz-stílus ruhákban, valamint pontifikáló szerekben, stb. stb.

Villanyos erőre
berendezett
hentesáru-gyár.

Árjegyzék

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
SZATMÁR, Széchenyi-utca 7. szám.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül, készpénz vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelvény pontosan eszközöltetik.

Telefon 85.

Helybéli
megrendelések
hazaszállítva.

Friss husok.		K	f			K	f
1 ko. marhahus pecsenye	1	68	1 ko. debreczeni páros	2	20	1 ko. sonka csont nélkül	3
1 " levesnek	1	60	" longyel kolbász	2	—	" " kifőve	6
1 " sertéshus	1	84	" sonka kolbász	2	—	" " Császárszár hus bőrrel	2
1 " borjúhús	2	00	" krakói	2	—	" " karaj bőr nélkül	2
1 " bányahús	—	—	" krinolin	2	—	" " lapocka és oldal	2
1 " juh-hús	—	—	" parizer	2	—	1 ko. páczolt nyelv.	2
1 " friss hús olvasztani	1	92	" máj sajt	2	—	1 drb. sertés nyelv.	—
1 " " szalona	1	84	" disznófej sajt	1	80	1 ko. tepertő	1
1 " " bőr nélkül	1	84	100 pár virsli tormás	10	—		92
1 " friss kolbász borsos	—	—	100 pár frankfurti	16	—		
1 " fokh. ezitromos	2	—	100 drb. salvaládó	10	—		
1 " friss zsír	2	—					
Kolbász árak.				Füstölt árak.			
1 ko. szalámi	6	—	100 ko. fehér szalona	176	—		
1 " füstölt magy. kolb.	2	20	1 ko. paprikás stráf	2	40		
			" " kolozsvári szelet	2	40		
			1 ko. sonka páczolt	2	80	" " füstölt szalona	1
							24

Tisztelettel: Bölönyi László.